

vékonyabb papírtól a 2—3 mm. vastag 30—40-es lemezt is vonalzó mellett vághassuk. Nagy előnye, hogy a pengét forgathatjuk és így mind a négy sarkát felhasználhatjuk. A szlőjdtanítás igen nagy problémája: az éles papírmetsző-kés e kis számmal meg van oldva.

Fogassy Ödön.

IRODALOM—KÜLFÖLDI TANITÁSI MOZGALMAK — LAPSZEMLE — HIREK

IRODALOM.

Georg Kerschensteiner: Theorie der Bildung. 3. kiadás. B. G. Teubner, Leipzig—Berlin, 1932. 8°, 515 l. Ára füzve 15, kötve 18 M. — **Theorie der Bildungsorganisation.** Ugyanott, 1933. 8°, 268 l. Ára füzve 6.80, kötve 8.80 M.

Korunknak gazdag és sokféle ágazó pedagógiai irányai között kimagasló helyet foglal el Kerschensteiner, akinek működése nyomán az iskolai munka az egész kontinensen átalakult, megújódott. Különös érdeklődésre tarthat számot a polgári iskola tanárai részéről a munkaiskola nagy elméletírójának és gyakorlati alapvetőjének általános oktatástana, melyben ez a hatásaiban felbecsülhetetlen szellemóriás gazdag munkásságának eredményeit összegezi.

Az első kötet 1926-ban jelent meg először, a második kötet pedig a szerző halála után került sajtó alá. Noha mindegyik önálló egészet alkot, mégis szervesen összefüggnek: az egyik a *művelődés elméletét adja, a másik a művelődési szervezet problémáit tárgyalja.*

Az első kötet a művelődés fogalmának mélyreható fejtegetését nyújtja, tüzetesen megállapítva annak *axiológiai* (feltétlen, vagy objektív és feltételes, vagy szubjektív érvényű értékek, személyi értékek, a kultúrjavak és a tananyag értékei, stb.), *pszichológiai* (szellemképzés, a gondolkodás, emlékezet, képzelet, megfigyelés, akarat, önállóság, érzelmi élet nevelése) és *teleológiai* oldalát (hivatásra való képzés a foglalkozás, társadalmi közösség és állampolgári nevelés szempontjából). Azután a művelődési folyamat részletes ismertetése következik. Ennek három tényezője van: *a művelődés tárgya* (a növendék), *a művelődés eszközei* (a művelődési javak) és *a művelődés alanya* (a nevelő, tanító, tanár). A kötet zárófejezete a művelődési eljárás alapelveit tárgyalja. *A művelődés célja az autonóm erkölcsi személyiség kialakítása*, ami lényegében a nevelés célja, de a szerző tudatosan azért állapítja meg így a tanítás célját, hogy az intellektualizáló és mechanikus tanítási eljárás helyett nyomatékosan kihangsúlyozza a nevelés érdekeit. Kerschensteiner a művelődés fogalmában a nevelést és tanítást szerves egységbe forrasztja.

Minden tanításnak egyúttal nevelésnek is kell lennie, s ebben egyetlen óra sem lehet kivétel. Az ismeretszerzés munkája a művelődés három jegyének szemmel tartásával folyik le. A művelődés céljának eléréséhez szolgáló principumok: *a totalitás, individualitás, aktualitás, aktivitás, szocialitás, tekintély és szabadság.*

Az első kötet a művelődés alapelveinek ismertetésével zárul, a második kötet pedig a művelődési szervezetben elfoglalt szerepük tárgyalásával kezdődik.

A művelődési szervezet irányelvei:

a) *A principiumok*, amelyek a művelődés fogalmából önként adódnak. — A *totalitás* a növendék lelki értékeinek teljes és összhangzatos kifejezése a közösség javára. Nemcsak egyes kiemelkedő lelki tehetségek fejlesztésére kell törekedni, hanem figyelembe kell venni a növendék teljes lelki alkatát. Így kialakul a fejlődő individuumban egy érték-, cél- és érdeklődésrendszer, ami lélekének totalitását magában foglalja. — Az *individualitás* és *aktualitás* egybefoglalva azt jelenti, hogy minden iskolának azokat a művelődési javakat és munkamódszereket kell alkalmaznia, melyek a tanuló szellemi strukturájának megfelelnek. A művelődési szervezet felépítése olyan legyen, hogy minden fejlődési fokot megérleljen, s a művelődési javak kiválasztása és csoportosítása által a következő fejlődési fokot előkészítse. — Az *aktivitás* a munkaiskola fogalmának közismert megfogalmazása. Az iskola csak oly mértékben válik művelődési intézménnyé, amennyire sikerül a pedagógiai munka fogalmának szemmel tartásával (a saját céljának felismert befejezett „mű” alkotása) a művelődési javak immanens művelődési értékeit a tanulóknak aktuálissá és elevenné tenni. — A *szocialitás* abban áll, hogy az iskola köteles minden fokon arról gondoskodni, hogy a munkaközösségbe beosztott tanulók tevékenységük által nemcsak erkölcsi önismerethez jussanak, hanem egyszerűen a közösség erkölcsösítését is szolgálják és előmozdítsák. — A *teknély* és a *szabadság* elve szoros kapcsolatban van egymással. Az iskola csak oly mértékben engedhet növendékeinek szabadságot, amilyen mértékben felkeltette bennük a cselekedeteikkel járó felelősséget a társadalommal szemben, és amilyen mértékben a művelődést erkölcsi szükségletté tette.

b) *A normák* a művelődés erkölcsi céljából következnek. Főkérdései: az egyén művelődési joga és kötelezettsége, az állam és az egyes kultúrkörök jogai a művelődés szervezésében, a művelődésszervezet autonómiaja és decentralizációja.

A hatalmas mű minden lapján kicsendülnek a nevelőoktatás örökérvényű elvei. Kerschenszteinere neve összeforrt a korszerű iskolai nevelés fogalmával. De hogy neve ne csak üres szófogalom legyen, szükséges, hogy tanításai minél szélesebb körben megtermékenyítsék az iskolai munkát. Erre hivatott a neves szerző kétkötetes nagy oktatástana.

Szántó Lőrinc.

Gregus Pál: 400 egyszerű növényélettani kísérlet. Szeged, 1936. 144 lap, 263 ábrával. Ára: 3.80 P. (Árpád-nyomda kiadása, Szeged.)

Jóllehet a természet nyitott könyv, — de valamint minden könyv megértéséhez legelső lépés a betűk, a jelek megismerése és csak ezek alapján me-